

Skupština Crne Gore
Predsjedniku Skupštine

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	15. 11. 2015. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	02-61-1/15-48
VEZA:	
EPA:	
SKRAĆENICA:	PRILOG:

VLADA CRNE GORE

Premijeru Milu Đukanoviću

Poštovani gospodine Đukanoviću,

U skladu sa članom 187 Poslovnika Skupštine Crne Gore postavljam Vam sljedeće pitanje:

Koje je sve privatizacije i koncesione aranžmane Vlada sklopila u prethodnoj deceniji, koji od njih su realizovani, u kojoj mjeri i koji su postignuti efekti? Koji od tih privatizacionih i koncesionih ugovora nijesu djelimično ili u cjelosti realizovani, sta je Vlada u svakom od tih slučajeva, i u kom roku, preduzela zbog nepoštovanja ugovornih obaveza ?

Objasnite:

Crna Gora je u protekloj deceniji privatizovala značajan dio privrednih sistema koja su u ranijem političko-ekonomskom sistemu bila u društvenom ili državnom vlasništvu.

Da li sa ove vremenske distance možete dati ocjenu koji su efekti tih privatizacija - po ukupni ekonomski sistem, zapošljavanje naših sugrađana, rast proizvodnje, povećanje izvoza, osvajanje novih tehnologija u industriji i slično.

U susret valorizaciji preostalih ekonomskih i prirodnih potencijala neophodno je napraviti analizu dosadašnjih iskustava, kako ne bi slične ili iste greske ponavljali u budućnosti.

Molim da mi odgovor dostavite i u pisanoj formi.

Draginja Vuksanović, poslanik

3. Draginja VUKSANOVIĆ, SDP

POSLANIČKO PITANJE

Koje je sve privatizacione i koncesione aranžmane Vlada sklopila u prethodnoj deceniji, koji od njih su realizovani, u kojoj mjeri i koji su postignuti efekti? Koji od tih privatizacionih i koncesionih ugovora nijesu djelimično ili u cjelosti realizovani, šta je Vlada u svakom od tih slučajeva, i u kom roku, preduzela zbog nepoštovanja ugovornih obaveza?

Obrazloženje

Crna Gora je u protekloj deceniji privatizovala značajan dio privrednih sistema koja su u ranijem političko-ekonomskom sistemu bila u društvenom ili državnom vlasništvu.

Da li sa ove vremenske distance možete dati ocjenu, koji su efekti tih privatizacija po ukupni ekonomski sistem, zapošljavanje naših sugrađana, rast proizvodnje, povećanje izvoza, osvajanje novih tehnologija u industriji i slično.

U susret valorizaciji preostalih i prirodnih potencijala neophodno je napraviti analizu dosadašnjih iskustava, kako ne bi slične ili iste greške ponavljali u budućnosti.

Molim da mi odgovor dostavite i u pisanoj formi.

ODGOVOR

Poštovana gospođo Vuksanović,

Privatizacija u Crnoj Gori je dio procesa tranzicije kroz koji su prošla sva društva slična crnogorskom. Ni u jednoj zemlji taj proces nije protekao idealno. U suočavanju sa izazovima otvorenog tržišta platili smo sve dospjele fakture: istorijsko zaostajanje, neznanje i neiskustvo, političku nestabilnost regiona, globalne tržišne poremećaje. Pa ipak, sa svim slabostima, ovo je put kojim smo morali proći.

Očekivano, privatizacija je na prostoru ex Jugoslavije bila i dodatno socijalno i psihološki tegoban proces, jer je značila napuštanje dvije ideološke iluzije utemeljene u periodu soc-realističkog razvoja, o kolektivnom radničkom vlasništvu nad imovinom i o apsolutnoj socijalnoj sigurnosti, nezavisno od rezultata rada kolektiva u kojem je pojedinac zasnovao egzistenciju. Naravno, kao ni drugdje, svaki pojedinačni privatizacioni aranžman nije rezultirao efektima koje smo željeli. Jer, tokom procesa nijesu se adaptirali samo građani, zrijevalo je iskustvo i kod donosilaca odluka.

Proces privatizacije u Crnoj Gori započet svojinskom i upravljačkom transformacijom ranih devedesetih, nastavljen je u vremenu tranzicionih političkih i ekonomskih šokova i praćen globalnom ekonomskom krizom traje do danas.

Nakon početnog modela tzv. fondovske privatizacije, sproveli smo vaučersku, odnosno insajdersku privatizaciju, što je, uz sve nedostatke vezane prije svega za ulogu glavnih aktera - privatizacionih fondova - doprinijelo pozitivnoj percepciji o pravičnosti procesa. U prethodnoj deceniji, privatizaciju smo realizovali vodeći računa o specifičnostima svakog preduzeća gdje su pitanja prava zaposlenih uvijek bila u prvom planu, pa je crnogorski model imao jako naglašenu socijalnu komponentu. Privatizacija se u ovom periodu obavljala dominantno putem međunarodnih javnih tendera u skladu sa Zakonom i Planom privatizacije, što nepobitno govori o transparentnosti postupka.

Danas, argumentovano možemo reći da je proces privatizacije u Crnoj Gori u finalnoj fazi. Do sada je privatizovano više od 85% kapitala državnih preduzeća. U periodu od 2005.do 2015. ugovorili smo 637.3 miliona € kroz kupoprodajne cijene i milijardu i 262 miliona € investicija kroz privatizacione ugovore i ugovore o

turističkoj valorizaciji državne imovine. Od 2005. do 2015. godine privatizovano je 40 kompanija, a upravo u ovoj dekadi imali smo dvije najbolje privatizacione godine i to 2005. i 2009. godinu.

Ovakvom politikom, Crna Gora je u posljednoj deceniji ostvarila veliki napredak. BDP per capita, time i životni standard u Crnoj Gori se gotovo udvostručio, sa 2.900 € u nominalnom iznosu u 2005. godini na 5.560 € u 2014. godini, uprkos dvostrukoj recesiji 2009. i 2012. godine, uzrokovanoj svjetskom finansijskom i ekonomskom krizom i padom koji se dogodio u ekonomiji eurozone. U Izvještaju EK o napretku Crne Gore za 2015. godinu konstatovano je da je proces privatizacije napredovao, kao i da je ovu godinu karakterisao porast investicija iznad projektovanog nivoa, uz optimističnu ocjenu da će se ovaj trend nastaviti. Zato s posebnom pažnjom govorimo o efektima privatizacije, koje treba posmatrati u širem kontekstu. Podsjećanja radi, sredstva od privatizacije podsredstvom državnih institucija, prije svega Investiciono-razvojnog fonda i Zavoda za zapošljavanje, korišćena su za podsticanje i razvoj malih i srednjih preduzeća, kreiranje novih radnih mjesta, jačanje penzionog fonda, dok je dio prihoda usmjeravan za rješavanje socijalnih problema, restrukturiranje i podršku privredi.

Realni rast BDP u posljednjih deset godina bio je prosječno 3,2% godišnje, uz doprinos SDI, dobrim dijelom generisanih kroz privatizaciju, godišnje između 18 i 20%. Povećan je broj noćenja turista zahvaljujući investicijama u turizmu, između ostalog i kroz privatizaciju, sa 5,2 miliona u 2005. godini na 9,5 miliona u 2014. godini. Povećani su prihodi od izvoza usluga sa 314 miliona eura u 2005. na 690 miliona eura u 2014. godini.

Tokom dugog trajanja globalne ekonomske krize, građani, kompanije i država su upoznali i drugu, manje privlačnu stranu tržišne i otvorene ekonomije. Najizraženiji negativni uticaj osjetile su kompanije koje su svoje poslovanje orijentisale na inostrana tržišta. To je za posledicu imalo i pad vrijednosti akcija, što je usled dugog trajanja krize produbilo ekonomske probleme i socijalno nezadovoljstvo, a u društvima sa kratkim stažom dominacije privatnog kapitala pojačalo negativno raspoloženje prema procesu obavljene privatizacije.

Kriza je uticala i na pad aktivnosti u procesu privatizacije u jednom periodu, a tome je doprinio i nedostatak političke odlučnosti da se i u objektivno pogoršanom

ambijentu, vođeni jasnom vizijom da nema rješenja za naše ekonomske probleme bez novog, većeg stvaranja, tj. punije valorizacije naših razvojnih resursa, ubrzano donose odluke o realizaciji najvažnijih razvojnih projekata. Šteta od toga ne ogleda se samo u izgubljenim milionima investicija, iako bi se ona osjetila i u mnogo razvijenijim ekonomijama od naše, već i u značajnim nematerijalnim gubicima, poput ugrožavanja rejtinga investicione destinacije, čije će se konkretne posledice iskristalisati tek u godinama i decenijama ispred nas.

U rezimeu, zahvaljujući spletu gotovo neizbježnih subjektivnih i objektivnih okolnosti, neminovni i neophodni proces privatizacije generisao je ekonomske i socijalne posledice koje ni u crnogorskom, kao i u bilo kojem drugom tranzicionom društvu, ne daju pravo na zadovoljstvo. Posebno, kada se sa vremenske distance i sa novom pameću sudi o kvalitetu upravljanja procesom, jednako nepoznatom manje – više svim akterima u društvu. Treba podsjetiti i na vrlo važno dodatno ograničenje procesa u ambijentu ex Jugoslavije. Naime, jedno od najvažnijih iskustava zemalja Centralne i Istočne Evrope je da proces privatizacije treba obaviti odlučno i efikasno. U našem slučaju taj proces je počeo ne samo sa značajnim zakašnjenjem u odnosu na ove zemlje, nego i u ambijentu dok je u regionu još tinjao požar upravo završenog tragičnog rata, koji je u svijetu, pa i u zajednici investitora samo učvrstio sliku nepovoljne reputacije naše investicione destinacije. Dakle, trebalo je obaviti privatizaciju, praćenu razumljivom rezervom najreferentnijih inostranih investitora prema ponudi kapitala za privatizaciju u Crnoj Gori i svim drugim ekonomijama ex Jugoslavije.

Usled svih ovih ograničenja, logično formirano je očekivanje da nakon parlamentarnih izbora 2012. godine, u ekspozeu prilikom inaugurisanja aktuelne vlade, najavim i na prvoj sjednici Vlade definišemo kao prioritet neophodnost analize uspješnosti privatizacionih aranžmana, kao i ugovora o koncesijama, kako bi u slučajevima nedosledne realizacije ugovornih aranžmana preduzeli mjere koje bi obezbijedile racionalnu i društveno odgovornu valorizaciju nacionalnih razvojnih resursa.

Tokom prethodne tri godine, sve privatizacione i koncesione aranžmane sagledavali smo detaljno, analizirali smo predmetne ugovore, kontinuirano utvrđujemo činjenično stanje na terenu, obavljamo razgovore sa investitorima i tek nakon toga, u zavisnosti od ishoda cjelovite analize, predlažemo, preporučujemo ili donosimo

konačne odluke. Radimo dakle, pažljivo, da ne bi ponavljali greške. Na opreznost nas obavezuje i ustavno načelo o nepovredivosti imovine, kao i jasna politička namjera da izbjegnemo ponavljanje revolucionarne prakse pravnog nasilja države nad privatnom imovinom, čije smo posledice upravo u našem političkom vremenu otklanjali 90 - ih godina. Vođeni smo i težnjom da ne preduzimamo aktivnosti koje nose realan rizik sudskih procesa sa prijetećim materijalnim posledicama po državu. Sve ove aktivnosti sprovodimo nakon kompetentnih i udubljenih procjena Zaštitnika imovinsko - pravnih interesa države, kako državu ne bi izlagali dodatnim rashodima u budućnosti i jednako tako, kako ne bi ugrožavali imovinske interese građana Crne Gore i partnera koji su sa nama sklapali privatizacione aranžmane. Glavni cilj ovih aktivnosti je da se povećaju investicije i državni resursi stave u funkciju razvoja države, a u krajnjem slučaju, ako se to pokaže kao najbolje rješenje, da raskinemo ugovore sa partnerima koji su se pokazali kao loši i damo šansu novim.

U ovom trenutku, veoma smo blizu pokretanja procedure raskida ugovora za prodaju bivše vojno medicinske ustanove Meljine, a resorno ministarstvo će, nakon završnih analiza koje su u toku, vjerovatno predložiti pokretanje postupka za raskid ugovora i naplate garancije za hotel "AS" u Perazića Dolu.

Kada su u pitanju privatizacije koje je sprovodio Privredni sud prodajom djelova imovine preduzeća kroz stečajni postupak, dakle van nadležnosti Vlade, predložili smo zakonskom zastupniku "Ski Centra Durmitor" u stečaju, da preduzme radnje u vezi s raskidom ugovora za hotel Jezera. U slučaju hotela »Planinka«, paralelno sa sudskim postupkom, razgovara se u cilju postizanja rješenja kojim bi investitor ispunio investicione obaveze iz ugovora, dok bi država realizovala određene investicije koje bi poboljšale atraktivnost Žabljaka kao turističke destinacije. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, u saradnji sa HTP"Ulcinjaska rivijera"i ostalim nadležnim organima, vrši pravno-ekonomsku analizu posljedica raskida Ugovora o kupoprodaji hotela "Galeb" i očekujemo da predloži Vladi dalje korake. Slična situacija je i u slučaju privatizacije hotela »Lido«, nakon što lokalna uprava preduzme mjere na rješavanju pitanja otpadnih voda na Port Mileni. Ponavljam, Vlada u ova četiri posljednja slučaja nije u mogućnosti da formalno djeluje, ali je veoma aktivna zbog zainteresovanosti da se ovi hoteli stave u funkciju.

Uspostavili smo efikasniji način kontrole i izvještavanja o realizaciji koncesionih ugovora. Raskinuli smo ili otpočeli postupak raskida 11 ugovora o koncesiji i to, jedan za davanje koncesije za raspoloživo poljoprivredno zemljište, jedan za korišćenje šuma, tri za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju arhitektonskog-građevinskog(ukrasnog) kamena; dva za flaširanje vode i tri za izgradnju malih hidroelektrana.

Iz svega rečenog se može zaključiti da smo odlučni u namjeri da realizujemo najavljenу politiku pažljivijeg praćenja ugovornih privatizacionih i koncesionih aranžmana, te da nećemo tolerisati kašnjenja u njihovoj realizaciji, imajući u vidu da je snažniji investicioni zamah ključ ekonomskog rasta i razvoja i osnovna poluga za unapredjenje kvaliteta života građana u narednim godinama.